

617.52-089+616.716.8-089:355.721 „1956/1981“ PRAHA

ODBORNÝ ROZVOJ ODDĚLENÍ ČELISTNÍ A OBLIČEJOVÉ CHIRURGIE ÚVN PRAHA ZA 25 LET

Plk. doc. MUDr. Tibor NÉMETH, CSc.
Oddělení čelistní a obličejové chirurgie ÚVN Praha
(náčelník: plk. doc. MUDr. Tibor Németh, CSc.)

Ústní, čelistní a obličejová chirurgie se začala vyvíjet v našich zemích ze stomatologie a chirurgie. Vznik oboru má těsný vztah k nutnosti poskytovat specializovanou pomoc při válečných poraněních obličeje. Po první a zejména po druhé světové válce dochází k mohutnému rozvoji čelistní a obličejové chirurgie. Naši stomatochirurgové čerpají bohaté zkušenosti z ošetřování válečných poranění. Velkým přínosem pro obor byla úzká spolupráce s plastickou chirurgií akademika Buriana.

Od roku 1951 se začíná provádět stomatochirurgická praxe při stomatologickém oddělení ÚVN. Pacienti, kteří potřebovali hospitalizaci, byli přijímáni na různá oddělení v rámci nemocnice. Zodpovědným ošetřujícím lékařem byl v této době plk. MUDr. Stejskal. Od roku 1952 byl pověřen péčí o hospitalizované nemocné kpt. MUDr. Kufner. Od roku 1956 vzniká samostatné oddělení se 30 lůžky, s operačním blokem a vyšetřovny. Náčelníkem stomatologického oddělení, pod které patřila lůžková část, byl plk. MUDr. Urban, od roku 1958 pplk. MUDr. Frýba. V roce 1961 vzniká oddělení čelistní a obličejové chirurgie. Jeho náčelníkem byl jmenován pplk. MUDr. Kufner, který vedl oddělení do 1. 7. 1977.

Po svém vzniku se oddělení zaměřilo zejména na dentoalveolární chirurgii, na chirurgickou léčbu zánětlivých a nádorových onemocnění, na obličejovou traumatologii a později na léčbu čelistních anomálií.

Operační technika, diagnostika i chirurgické výkony se postupem času zlepšovaly, zdokonalovaly a nově získané zkušenosti se neprodleně zaváděly do praxe. Značné zkušenosti jsme získali v korekci čelistních anomálií a v léčení nejtěžších traumat orofaciální soustavy, kde jsme postupně přešli k rekonstrukční chirurgii obličeje.

Od roku 1958 do roku 1980 jsme provedli celkem 21 717 operací. Z toho 1562 operací anomálií, 1537 operací těžkých úrazů, 2658 excizí tumorů atd.

Na oddělení probíhá dlouhodobý výzkum v problematice nových metod fixace zlomenin střední obličejové etáže, preprotetické chirurgie a chirurgie rozštěpů u dospělých. Největším úspěchem bylo ukončení výzkumu v oblasti komplexní stomatologické péče o rozštěpy, který byl oceněn cenou ministerstva zdravotnictví v roce 1972. Dále to bylo ukončení pětileté výzkumné práce „Rekonstrukční výkony při poranění čelistí“, která byla úspěšně obhájena v prosinci 1980.

Mezi další úspěchy oddělení patří v roce

1966 výstava a sympozium k 10. výročí vzniku oddělení a v roce 1976 Den prací k 20. výročí vzniku oddělení, kde jsme demonstrovali nové metody v oboru čelistní traumatologie, chirurgie čelistních anomálií, rozštěpů, osteotomií střední třetiny obličeje, kryochirurgie a mikrochirurgie. Na oddělení byly natočeny tři výukové filmy: Operace otevřeného skusu, Operace zlomenin lící kosti, Operativní léčba čelistních anomálií a jeden film populárně vědecký Lidé se změněnou tvář.

V oblasti vojenskoodborné byly na oddělení zpracovány: v roce 1956 Jednotná zdravotnická doktrína při ošetřování válečných úrazů obličeje, v roce 1975 Směrnice léčebně odsunového zabezpečení, v roce 1976 kapitola do učebnice válečné chirurgie, kapitoly do předpisu Zdrav-6-3 a Zdrav-6-4. V roce 1979 byl odevzdán rukopis 160stránkové Válečné ústní, čelistní a obličejové chirurgie, která má vyjít v příštím roce. Příslušníci oddělení publikovali kolem 160 odborných prací a mají spoluúčasť na 4 monografiích.

Osm lékařů, kteří pracovali (a pět z nich pracuje) na oddělení, získalo nástavbovou atestaci z oboru ústní, čelistní a obličejové chirurgie. Byly obhájeny tři kandidátské disertace, k obhajobě je připravena čtvrtá a další dvě se budou zahajovat. Byly obhájeny dvě habilitační práce a jedna doktorská disertace.

Naše oddělení úzce spolupracuje i s civilním sektorem, zejména s I. a II. stomatologickou klinikou v Praze, s lékařskou fakultou hygienickou v Praze 10, se stomatologickou klinikou v Hradci Králové a s VLVDÚ v Hradci Králové. Pravidelně se zúčastňujeme, a to i aktivně, všech zasedání stomatologické společnosti J. E. Purkyně. Na požádání okresních či krajských stomatologů přednášíme na okresních i krajských seminářích. Aktivně vystupujeme na celostátních, mezinárodních i zahraničních sjezdech a sympozii. Pracujeme i pedagogicky. Školíme mladé vojenské stomatology k získání atestace I. stupně ze stomatologie, pak je doškolujeme a pořádáme kursy v oboru čelistní chirurgie pro vedoucí pracovníky našich vojenských stomatologických pracovišť. Aktivně se zúčastňujeme pracovních konferencí vojenských stomatologů. Provádíme výuku mediků v Praze a Hradci Králové. Přednášíme obor válečné čelistní chirurgie v rámci ILF Praha.

Naše oddělení má několik priorit v rámci rozvoje čelistní a obličejové chirurgie, jako např. komplexní chirurgická a preprotetická péče pro dospělé rozštěpové pacienty, osteotomie střední obličejové etáže, zdokonalení pre-

parační techniky při operacích progenie podle Obwegesera-Dal Ponta, rozvoj kryochirurgie, rozvoj mikrochirurgie cév a nervů, zavádění čepelkových implantátů, užití jazykového a nasolabiálního laloku k uzavěru oronazálních komunikací, aplikace Kenalogu Dermo-Jetem v oblasti obličeje do keloidních jizev, zavedení fixní ortodontie v návaznosti na chirurgický výkon při léčbě čelistních anomálií, zavedení nového magnetického systému k zlepšení retence celkových náhrad, jako první v rámci ČSSR jsme korigovali poúrazový hypertelorismus mobilizací mediálních stěn očníce podle Tessiera.

Za 25 let se stalo z lůžkové části stomatologického oddělení s původní náplní dentoalveolární chirurgie a čelistní traumatologie vyspělé oddělení se samostatnou náplní práce, která spočívá v komplexním léčení všech onemocnění orofaciální soustavy s přihlédnutím na specifické potřeby vojenské zdravotnické služby.

Práce oddělení se nyní zaměřuje na prohloubení spolupráce s dalšími odděleními našeho ústavu. Chtěl bych poděkovat za spolupráci neurochirurgické klinice ÚVN, ORL, očnímu a kožnímu oddělení, dále oddělení ARO, rentgenologickému oddělení a ortopedicko-traumatologickému oddělení za vzornou a nezištnou spolupráci při řešení někdy složitých problémů.

V posledním období se zaměřujeme především na rozvoj moderních léčebných metod

při léčbě úrazů, provádíme více bimaxilárních operací v jedné době při řešení někdy komplikovaných čelistních anomálií, rozvíjíme kryochirurgii a zejména mikrochirurgii cév a nervů při rekonstrukčních operacích a při reinervacii lícního nervu, rozvíjíme operativní korekci kraniofaciálních anomálií.

Dobře vykonaná práce k prospěchu našich pacientů nás všechny uspokojuje a těší. Zároveň nás výsledky naší práce zavazují k dalšímu zlepšování naší práce po všech stránkách. Nutí nás zamýšlet se nad pracovními postupy, zavádět postupy nové, neustále sledovat naši i zahraniční literaturu, provádět výzkum, zlepšovat řídicí a organizační práci.

Závěrem mně dovolte poděkovat velení ČSLA a velení ÚVN za péči, kterou věnovala rozvoji našeho oboru a našeho oddělení. Dovolte, abych poděkoval bývalým náčelníkům jak oddělení stomatologického, tak i oddělení čelistní a obličejové chirurgie prof. Urbanovi, DrSc., plk. MUDr. Frýbovi a zejména prof. Kufnerovi, DrSc., za péči o odborný rozvoj oddělení a nezištné předávání svých zkušeností mladším kolegům. Chci slíbit našim odborným i politickým orgánům, že se vynasnažíme, aby naše oddělení nadále bylo vysoce specializovaným pracovištěm, které bude vzorně plnit všechny úkoly politické, vojenskoodborné i léčebně preventivní v duchu závěrů XVI. sjezdu KSČ.

Článek byl přednesen při příležitosti 25. výročí založení oddělení čelistní a obličejové chirurgie ÚVN Praha